

notitie

Forum Standaardisatie – 16 december 2015

Agendapunt 7

Discussie: Doorontwikkeling van de lijst, de toetsingsprocedure en adoptiefocus

Over het agendapunt

Afgelopen vergaderingen was er tijdens het Forum vaak discussie over onder andere de betekenis van de lijst, het toetsen van standaarden en de focus van de lijst en adoptie. Bij deze onderwerpen willen we deze vergadering langer stilstaan, dit ook met oog op het werkplan voor de komende twee jaar. Het gaat hier met name over standaarden met een 'pas-toe-of-leg-uit'-status.

Deze discussie zal tijdens de vergadering gevoerd worden aan de hand van een presentatie van VKA. VKA heeft voor het Forum reeds veel toetsingsprocedures begeleid en heeft ervaring met de lijst, de procedure en de Forum-werkzaamheden. Tijdens de presentatie zullen onderstaande onderwerpen centraal staan waarbij eerst wordt ingegaan op wat met het thema wordt bedoeld. Vervolgens zal in de plenaire discussie besproken worden of en waar verbeteringen nodig zijn.

Een brede lijst of focuslijst?

De afgelopen jaren was het beleid dat iedereen standaarden kan aanmelden zolang ze voldoen aan de criteria, maar met betrekking tot de adoptie van standaarden en resultaatafspraken wel te focussen. Het gevolg hiervan is dat een aantal sectoren regelmatig standaarden aanmeldt en andere sectoren nauwelijks. Hierdoor staat er een aantal standaarden op de lijst die specifiek zijn voor een niche van gebruikers. Voor deze gebruikers is er wel sprake van een interoperabiliteitsprobleem.

Ter illustratie: Aquo, SIKB, NEN3610, IFC, STOSAG en VISI behoren tot het domein van de Laan van de Leefomgeving (beleidsmatig onder het Ministerie van IenM), dat zich richt op digitalisering van activiteiten in de fysieke leefomgeving. Het onderwijs heeft ervoor gekozen zelf een standaardisatieorganisatie op te richten (Edustandaard), maar maakt wel gebruik van profielen van standaarden die op de lijst staan (zoals Edukoppeling van Digikoppling) en ook in de zorg zijn verschillende standaardisatieorganisaties actief.

De vraag die centraal staat: wel of niet een brede lijst?

- Zo ja: wat is er nodig om deze brede lijst beter inzichtelijk te maken? Is er onderscheid nodig tussen standaarden die wel of niet actief ondersteund worden met activiteiten? En welke criteria hanteren we hiervoor?
- Zo nee: wie en hoe wordt deze focus bepaald? Hoe wordt dit verwerkt in de toetsingscriteria? En wat te doen met standaarden op de lijst die niet aansluiten op de focus?

Tijdens de presentatie zal eerst worden ingegaan op wat de huidige situatie is. Vervolgens zal de discussie worden gevoerd.

Doorontwikkeling van de procedure?

Om een besluit te kunnen nemen over het plaatsen van een standaard op de lijst heeft het Forum behoefte aan een korte en krachtige businesscase. Deze businesscase bestaat ten minste uit de volgende twee delen:

- Inzicht in de *user benefit* van de standaard: wat heeft een organisatie aan deze standaard, wat heeft de maatschappij eraan en wat los je op met deze standaard? Dat is een analyse die beschrijft wat de effecten zijn in de bedrijfsprocessen van organisaties die de standaard toepassen.
- Inzicht in de migratiekosten: de businesscase moet een representatief beeld geven, niet alleen voor de 'willers', maar juist ook voor de 'moeters'. De 'moeters' zullen immers meer geneigd zijn een afweging tussen (migratie-) kosten en baten te maken. Herkennen zij zich niet in de businesscase, dan zullen de 'moeters' voorbijgaan aan de businesscase en de implementatie van de standaard voor zich uit schuiven. De businesscase moet niet alleen representatief zijn voor 'grote' overheidsorganisaties, maar ook voor 'kleine' overheidsorganisaties. Dat vereist ook dat een afspiegeling van 'moeters' en 'willers' in de expertgroepen deelneemt.

Beide onderdelen komen naar voren tijdens de toetsingsprocedure, maar kan wel tijdens het toetsen worden uitgediept. Tijdens de presentatie zal een voorstel gedaan worden hoe dit in de toetsingsprocedure te verwerken.

Adoptie: afspraken of adviezen?

Bij het plaatsen van een standaard op de lijst roept het Forum op tot activiteiten die de adoptie ondersteunen. Deze oproepen zijn ter advies en hebben geen dwingend karakter.

Een voorwaarde voor het plaatsen van een standaard op de lijst kan een besluit vanuit het Nationaal Beraad of een andere relevant gremium zijn dat er een adoptieplan komt. In dit adoptieplan dient een streefplanning te staan samen met afspraken wie wanneer de standaard implementeert. Daarbij zou een grote overheidsorganisatie het voortouw kunnen nemen. Daar past ook bij dat het Forum actief monitort en de lijst actueel houdt.

Een dergelijke aanpak vereist ook dat er middelen zijn om de adoptie aan te jagen en mogelijkheden zijn om de lijst actueel te houden. Dit zou beter getoetst moeten worden tijdens de procedure. Hierbij kan gedacht worden aan:

- Het beschikbaar zijn van *implementation guidelines*, die helder beschrijven hoe een standaard geïmplementeerd moet worden;
- Indien relevant het beschikbaar zijn van een open toepassingsprofiel van een standaard;
- De aanwezigheid van contactpersonen die kunnen dienen als vraagbaak over de standaard;
- Aangeven dat het verplicht is om de standaard te laten hertoetsen na bijvoorbeeld vier jaar om te bepalen of deze nog actueel en nodig is.

Tijdens de presentatie zal eerst worden ingegaan op wat de huidige situatie is. Vervolgens zal de discussie worden gevoerd over wat nodig is.